

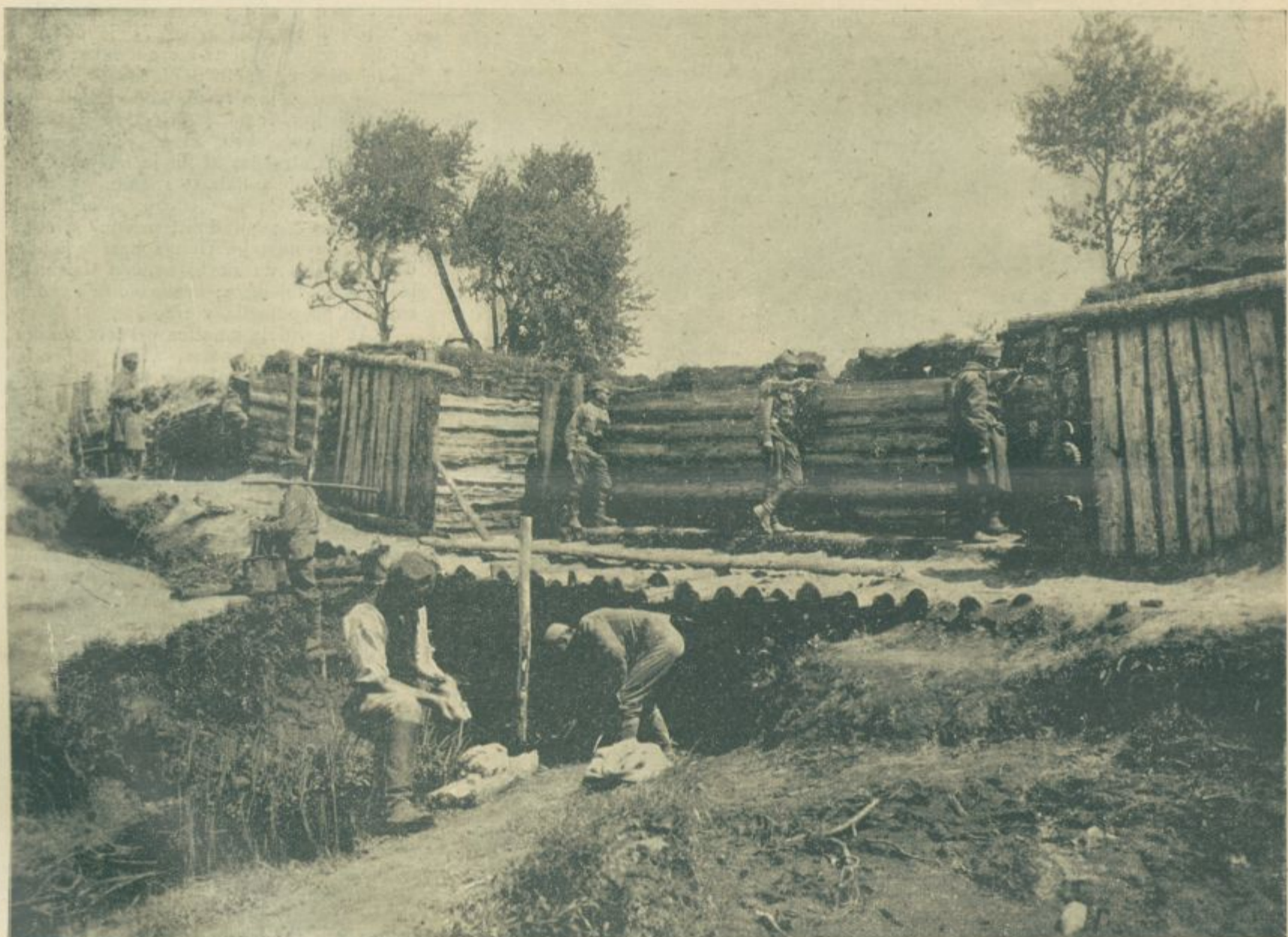
Ilustrirani Glasnik

Letno stane 12 K (ena številka 30 vin.), za Nemčijo 14 K, za druge države in Ameriko 16 K. — Slike in dopisi se pošiljajo uredništvu „Ilustr. Glasnika“ v Ljubljani (Katol. Tiskarna), naročnina, reklamacije in inserati na upravištvu.

Izhaja ob četrtnih

14. marca 1918

Fronta — ki je bila: Vojaštvo med odmorom na rusko-romunskem bojišču.

Modrijan na podstrešju.

Dnevnik srečnega človeka. — Francoski spisal Emil Souvestre.

IX. poglavje.

Družina Michel Arouta.

15. septembra. — Ko sem danes zjutraj urejeval svoje knjige, je prišla mati Genevieva in prinesla košaro sadja, ki ga vsako nedeljo od nje kupim. Že skoro dvajset let, odkar stanujem v tem okraju, se preskrbujem iz njene male prodajalne sadja. Morda bi bil drugje bolje postrežen; a mati Genevieva ima malo odjemalcev; ako bi jo zapustil, bi ji kakor namenoma

napravlil krivico in žalost; zdi se mi, da so mi naložile najine dolgotrajne zveze napram njej neke vrste tiho dolžnost; moje kupovanje je postalo njena last.

Postavila je košaro na mojo mizo, in ker rabim njenega moža, ki je mizar, da mi napravi pri stojalu za knjige par predalov, je odšla takoj zopet dol, da mi ga pošlje.

V prvem trenutku se nisem brigal niti za njen izraz, niti za njen glas; vendar sedaj se je spominjam in mislim, da ni bila vesela kakor ponavadi. Ali tare kaka skrb mater Genevievo?

Uboga žena! vsaj je bila vendar v svojih najboljših letih tako kruto preizku-

šana, da je lahko smatrala svoj dolg za izbrisan! Ako bi moral tudi sto let živeti, nikdar ne bom pozabil okoliščin, v katerih sem jo spoznal in katere so ji pridobile moje spoštovanje.

Bilo je v prvih mesecih mojega bivanja v predmestju. Opazil sem bil njeno siromašno shrambo za sadje, katere ni nihče obiskoval; odljudenost me je privabila in pričel sem s svojim skromnim kupovanjem. Po svoji navadi sem vselej bolj čislal ubožnejše prodajalne; tu imam sicer manj na izbiro in manj prednosti, a sem prepričan, moj kup je dokaz, da sočuvstvujem z bratom, ki trpi pomanjkanje. Ta mala trgovska podjetja so skoro vedno zasilna

sidra ubožnim ljudem, so edini vir marsikaki siroti! Tu ne stremi trgovec za tem, da bi postal bogat, marveč da bi živel. Ako mu kaj odkupimo, je to več kot zamenja, to je dobro delo.

Mati Genevieva je bila tedaj še mlada, a že oropana onega mladostnega cveta, ki pri ženah iz ljudstva vsled trpljenja tako hitro ovone. Njen mož, izurjen mizar, se je bil polagoma odvadil dela in je rajši popival. Zasluzek tedna, ki je bil vedno skrčen na dva ali tri delavnike, je popolnoma sam porabil in Genevieva je morala sama preskrbeti vse potrebno pri gospodarstvu.

kmetico pomirila. Razburjena vsled kmečke sebičnosti, ki jo uboštvo trdega življenja na kmetih le preveč opravičuje, in razočaranja, ki ga je povzročilo odrekanje nadejanega se plačila, je pričela dovilja z obtožbami, grožnjami in sramotilnimi besedami. Proti volji sem poslušal ta prepir, ker se ga nisem upal prekiniti, niti nisem mislil na odhod; tu se je pa naenkrat prikazal med vrati prodajalne Michel Arout.

Mizar se je vrnil iz krčme, kjer je prebil del dneva. Njegov jopič, ki ni imel pasa in je bil pri vratu odpet, ni kazal znakov dela; v rokah je držal svojo čepico, ki jo je bil ravnokar pobral iz blata;

»Zahtevajte svoj denar od meščana,« je odvrnila soseda zasmehovalno, dočim je pokazala na mizarja, ki je zdrsnil na skobeljnik (stružnico).

Kmetica ga je pogledala.

»Ej! to je vendar oče! To so capini! Nimajo vinarja, da bi poplačali poštene ljudi in se tako upijajo v vinu!«

Pijanec je dvignil glavo kvišku.

»V čem? v čem?« je blebetal; »kdo govori o vinu? Jaz sem pil le žganje! A hočem zopet oditi in piti vino! Žena, daj mi denar, pri očetu la Tuille me čakajo prijatelji.«

Genevieva ni ničesar odgovorila, šla je okoli skobeljnika, odprla predal in začela po njem iskati.

»Tu vidite, kje denar ostaja!« je pripomnila soseda kmetici; »kako naj Vas nesrečnica poplača, če ji vse poberó?«

»Je li to moja krivda?« je odvrnila dovilja rezko; »dobiti moram denar in biti na ta ali drug način poplačana.«

In dočim je stresala kopo besedi, kar je lastno kmeticam, je pričela podrobneje naštevati vso skrb, ki jo je posvečala otroku, in stroške, ki jih je imela z njim. Čimbolj je obnavljala te spomine, tembolj se je zdelo, da jo njeno pripovedovanje prepričuje o svoji dobri pravici in stopnjuje njeno nevoljo. Uboga mati se je brez dvoma bala, da ne bi končno ti izbruhli prestrašili dojenčka; vrnila se je v zadojo sobo in ga položila v zibelko.

Ali je videla kmetica pri tem koraku, da ne pride do denarja, ali jo je preslepila jeza, dovolj, planila je proti zadnji sobi, iz katere sem začul hrup borbe; z njim se je združilo kmalu vpitje otrokovo. Mizar, ki je iskal dalje po predalu, se je stresel in pogledal kvišku.

V istem trenutku se je prikazala pri vratih Genevieva in držala v naročju dojenčka, ki ga ji je hotela kmetica iztrgati. Hotela je k možu in kriknila:

»Michel, brani svojega sina!«

Pijanec se je vzravnal, kakor je bil dolg, kvišku, kakor tisti, ki poskoči iz spanja.

»Svojega sina,« je jecljal; »katerega sina?«

Njegov pogled je srečal otroka; za hip se je zavedel.

»Robert,« je pričel... »to je Robert!« Poizkušal je dobiti trdna tla pod nogami, da bi vzel dojenčka; toda omahnil je. Dovilja je prišla ogorčena bliže.

»Moj denar sem, ali pa vzamem malega s seboj!« je zaklicala; »jaz sem ga dovilja in vzgojila: ako ne plačate, kar je veljalo njegovo vzdrževanje, mora veljati za vas, kakor mrtev. Ne grem proč prej, dokler ne dobim svojega denarja ali dojenčka.«

»Kaj vendar hočete z njim storiti?« je mrmrala Genevieva in pritiskala Roberta na prsa.

»Najdenec!« je pristavila kmetica trdo; »hiša za najdenca je boljša mati kot vi; kajti ona plača za malčke, ki jih zanjno redimo.«

Pri besedi »najdenec« se je izvil Genevievi krik groze. Ovila je roke okoli svojega sina, njegovo glavo skrila na svoja prsa, razprostrla čezenj vse prste, se umaknila tja do stene in se naslonila kakor levinja, ki brani svoje mladice. Soseda in jaz sva gledala ta nastop, nevedoč, kaj naj ukreneva. Kar tiče Michela, nas je srpo gledal, pri čemur se je vidno trudil, da bi si položaj razjasnil. Kadar koli je pogledal na Genevievo in otroka, se mu je zasvetil obraz; ko se je pa zopet obrnil na naju, je bil top in medel.

Iz Poljske. Poljski regenti (sedaj zopet odstavljeni), vračajoči se iz katedrale sv. Jana v kraljevski grad: Ostrovski, knezoškof krakovski in knez Lubomirski.

Ko sem nekega večera prišel k njej, da bi nekaj malega nakupil, sem začul v ozadju prodajalne prepir; izmed več ženskih glasov sem spoznal Genevievnega, ki so ga dušile solze. Ko sem s pogledom ošinil ozadje, sem zapazil branjevko, držečo v rokah otroka, ki ga je objemala, dočim

lasje so mu bili zmršeni, oko topo in obraz bled od pijanosti. Omahovaje je vstopil, gledal z zmedenim izrazom okoli in klical Genevievo.

Slišala je njegov glas, kriknila in planila v izložbo; pa ob pogledu na nesrečnega, ki se je zaman trudil vzdržati se na

Iz Poljske. C. in kr. apostolski vojni vikar, armadni škof Bjelik na obisku v Lublinu med vojaškimi duhovniki vseh veroizpovedanj.

se je zdelo, da kmečka dovilja zahteva od nje povračila za svoj trud. Uboga žena, ki je brez dvoma vse poskusila, da bi jo potolažila, se je jokala, ne da bi odgovorila, in soseda se je zaman trudila, da bi

nogah, je stisnila otroka v svoje naročje in se v joku nagnila čez njegovo glavo. Kmetica in soseda sta ji sledili.

»No, ali me hočete že enkrat poplačati?« je zaklicala kmetica ogorčena.

Končno se je zdelo, da je storil čudovit napor in zaklical je:

»Počakajte!«

Nato je šel k skledi vode in si večkrat umil obraz.

Vseh oči so bile obrnjene nanj; celo kmetica je radovedna gledala, kaj bo. Umivanje mu je nekoliko pregnalo pijanost; trenutek nas je gledal, se obrnil nato h Genevievu in obraz se mu je svetil.

ni več hotel, najel si je delavnico v bližini sadjarne in delal v njej na svojo pest.

Ko bi ne bilo stroškov, ki so bili za otroka nujni, bi se bilo zopet povrnilo blagostanje v hišo. Za njegovo vzgojo so vse porabili. Končal je šole, se priučil računstva, risanja in rezljanja in začel delati šele pred par meseci. Dotlej sta izčrpala delavna roditelja svoja sredstva, da bi mu zagotovila odlično mesto pri

Dočim sem pisal te opombe v svoj dnevnik, sem pričel izpraševati mizarja.

Mladostne nerednosti in delo zrelejše starosti sta vgrebla globoke brazde v njegov obraz; lasje so redki in sivi, hrbet upognjen, noge suhe in lahno ukrivljene. V vsej njegovi postavi je opaziti neke vrste potrto. Celu poteze v obrazu izražajo malosrčno otožnost. Na moja vprašanja odgovarja kratko in kakor tisti, ki se hoče izogniti razgovoru. Kje tiči pač vzrok te potrto, dočim se vendar zdi, da stoji na cilju svojih želja? Hočem poizvedovati!...

Deseta ura. — Michel je odšel ravno dol, da prinese orodje, ki mu je manjkalo. Slednjič se mi je posrečilo razkriti skrivnost njegove in Genevievine žalosti. Vzrok tiči v njunem sinu Robertu!

Ne da bi bil slabo povračal njihove skrbi, da bi bil len ali razuzdan; toda upala sta obadva, da ju ne bo nikdar več zapustil! Mladeničeva navzočnost naj bi jima sladila življenje; mati je štela dneve in oče je vse pripravil, da sprejme ljubega sodruha; in v trenutku, ko naj bi bila poplačana za svoje žrtve, jima je Robert naenkrat naznanil, da je sklenil pogodbo s podjetnikom v Versaille!

Vse prošnje so bile zaman; izgovarjal se je z nujnostjo, da se mora seznaniti z delovanjem velikega podjetja, izgovarjal z lahkostjo, s katero bi mogel na svojem novem stališču nadaljevati započeta raziskavanja, in slednjič upanje, pripraviti jima brezskrbno starost. Ko je bila mati končno pričela po vseh teh vzrokih jokati, jo je burno objel in odšel, da se umakne novim prošnjam.

Eno leto je bil odsoten. Stariši so ga videli komaj vsaki mesec enkrat in še tedaj je ostal le par trenutkov.

»Kaznovan sem bil, ko sem upal, da bom poplačan,« mi je ravnokar rekel Michel; »želel sem si varčnega in pridnega sina; Bog mi je dal častihlepnega in lakomnega. Vedno sem si mislil, da bi ga

Izza pogajanj v Brestu Litovskem. Avstro-ogrška delegacija se poda s spremstvom Nemcev v poslopje, kjer so se vršila za Rusijo ponižujoča in diktirana pogajanja.

»Robert!« je vzkliknil, dočim je šel k dečku in ga vzel v roke. »Ah! žena, daj mi ga, videti ga hočem.«

Zdelo se je, da mu je izročila mati svojega sina le upiraje se in obstala je pred njim z razprostrtimi rokami, kakor bi se bala, da ne bi otroka izpustil. Dojilja je iznova poprijela besedo in ponovila svoje zahteve, a je grozila sedaj s sodnijo. Michel je izpočetka pazljivo poslušal; ko je vse razumel, je zopet izročil dojenčka materi.

»Koliko dobite?« je vprašal.

Kmetica je pričela nadrobno naštevati različne stroške, ki so znašali nekaj več kot osem dolarjev. Mizar je iskal po svojih žepih, a ni našel ničesar. Čelo se mu je gubančilo vedno bolj; polglasne kletve so mu prihajale iz ust; naenkrat se je pograbil po prsni in privlekel ven veliko uro, jo vzdignil čez glavo in zaklical zadovoljno vesel:

»Tu je vaš denar; ura prve vrste! Vedno sem si mislil, da bi mi ona bila hruška za žejo; toda ne bom je jaz pogoltnil, temveč mali... ah! ah! ah! So-seda, prodajte jo vendar in če ne zado-stuje, imam še uhan. Tu je! Genevievu, izderi mi ga iz ušesa. Naj nihče ne reče, da so zavoljo otroka sramotno ravnali s teboj. Nikakor... in če bi moral zastaviti kos svojega mesa! Uro, uhan in pr-stan, vse mi izpremenite v srebro pri zlatarju; plačajte kmetico in pustite otroka spat! Daj ga sem, Genevievu, položiti ga hočem v posteljo.

Vzel je dojenčka materi iz rok in ga nesel z varnim korakom v zibelko.

Lahko je bilo spoznati izpremembo, ki se je s tem dnem pričela pri Michelu. Vse stare, sprijene vezi so bile prekinjene. Zjutraj je hodil na delo in se vračal zvečer redno domov, da dokonča dan v družbi žene in Roberta. Kmalu jih kar zapustiti

njegovem rokodelstvu; k sreči pa niso bili brezuspešni ti veliki napori; seme je obrodilo svoj sad in dnevi žetve so bili blizu...

Dočim sem svoje spomine obnavljal, je prišel Michel in se pripravil, da vloži predale na določeno mesto.

Mir z Ukrajino: Sevrjuk, predsednik ukrajinske delegacije, zaključi — potem ko je podpisal mirovno pogodbo v Brestu Litovskem — svoj govor z vzklikom »Živio mir!«

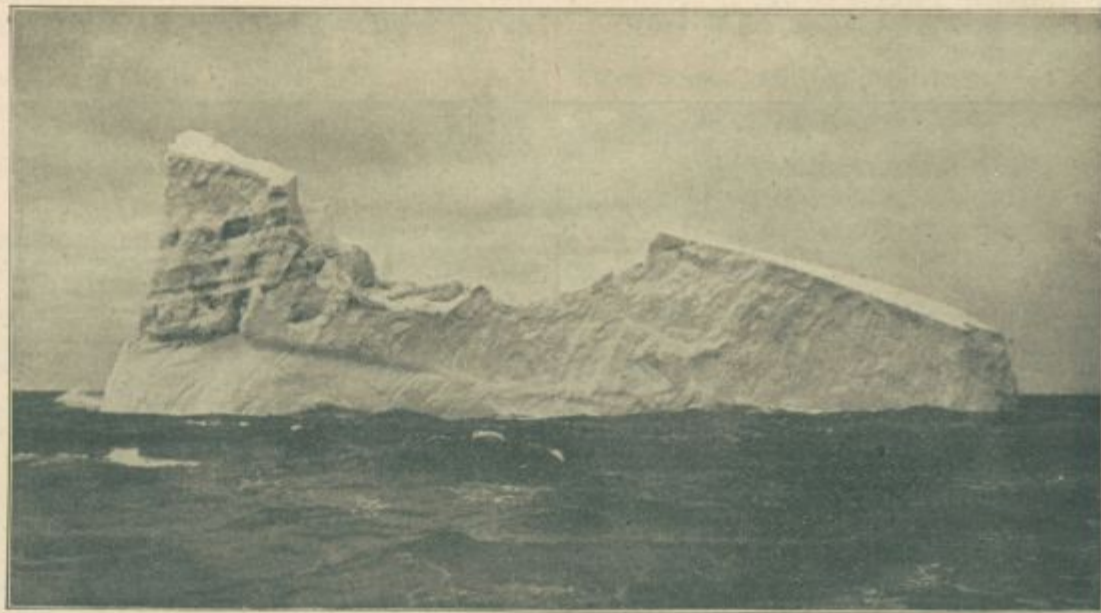
izučenega obdržal pri sebi, da bi nas spominjal na mladost in nam delal veselje; nič drugega ni mislila njegova mati, kakor da bi mu preskrbela ženo in zopet skrbela za otroke. Vsaj veste, da morajo biti soproge s čim drugim zaposlene. Videl sem ga že delati ob svojem skobeljniku in peti nove pesmi... učil se je namreč glasbe in je bil najboljši v zboru! — Prazne sanje, gospod! — Brž ko je postal ptič goden, je odletel in ne pozna niti očeta, niti matere! Včeraj na primer je bil oni dan, ko smo ga pričakovali; priti bi moral, da bi večerjal z nami! Pa je prišel ravnotako, kakor danes! Končal bo kako risbo, sklenil kupčijo in njegovi priletni stariši pridejo šele zadnji na vrsto, za naročniki in kupčijami. Ah! ko bi bil slutil, kako se bo izpremenilo! Neumnež, ki sem skozi dvajset let žrtvoval svoj čas in svoj denar, da sem vzgojil nehvaležneža! Je bilo pač truda vredno, odreči se svoji žejji, zapustiti svoje prijatelje in postati vzgled celemu okrožju! Lahkoživec je postal — bedasti oče. — O! ko bi vendar zopet mogel pričeti izpočetka! Ne, ne, pogledajte, žene in otroci so naša poguba. Omehčajo nam srce in nas privedejo do tega, da živimo od upanja in vdanosti; četrtno svojega življenja porabimo za to, da vzgojimo zrno, ki naj bi nas v starosti nadomeščalo; ko pride čas žetve, lahko noč, tedaj ni ničesar v klasu!»

Dočim je Michel tako govoril, mu je glas ohripel, oko mu je žarelo in ustnice so trepetale. Hotel sem mu odgovoriti, pa so mi bile v mislih le premete tolažilne besede: molčal sem. Mizar je rekel, da mu manjka orodja in me je zapustil.

Ubogi oče! Ah, poznam one trenutke izkušnjav, v katerih človek, radi slabega povračila za krepost, obžaluje, da je po-

smo ga pričakovali; a prinese nam drugo. Vse na svetu je upravičeno in ima svoj uspeh: krepost ne more delati sama izjeme pri tem splošnem zakonu. Kot povračilo ne smatramo niti mirne vesti, niti zadovoljnosti s samim seboj, niti dobrega imena

hotel preseliti v eno izmed onih hiš, ki so pred vrati obdane s cveticami in ki nudijo navadno počivališče varčnemu delavcu, oblagodarjenemu s srečo. Pravzaprav Michel ni imel petsto dolarjev, ki bi jih moral plačati v gotovini; a morda

Ledena gora, kakršne se na spomlad trgajo v zamrznjenih severnih morjih ter drvé proti jugu in v meglenih dneh, posebno ponoči, tvorijo za parobrode silno nevarnost.

pri ljudeh. To so zakladi, ki so dragocenejši, nego vsi drugi in katerih vrednost pa spoznamo šele tedaj, ko smo jih izgubili!

Michel je zopet tu in se je iznova lotil dela. Sin njegov še ni prišel.

Pripovedoval je o svojih upih in bridkih razočaranjih in njegov duh se je raz-

bi bil mojster Benoit pri volji čakati; Robertovo sodelovanje bi bilo zanj poročstvo; ne moti se, če misli, da bi mladi mož povzdignil delavnico, poleg izobrazbe in spretnosti ima domišljijo, ki dela iznajdbe in jih izboljšuje. Oče je našel med njegovimi risbami nov načrt za stopnice, s katerim se je že dalj časa ukvarjal; sumil je, da se je bil le raditega pogajal s podjetnikom v Versailles, da bi ta načrt izpeljal. Mladeniča je mučilo ono nagnjenje do iznajdb in ker se je popolnoma predal računom razuma, ni imel časa, poslušati srce.

Michel mi pripoveduje vse to, menjajoč zadovoljnost z nevoljo. Opaziti je, da je ponosen na sina.

Ob šestih zvečer. — Srečen dan sem dokončal. Koliko dogodkov v par urah in kaka izprememba za Genevieve in Michela!

Ta je dokončal police za knjige, pri tem je govoril o svojem sinu, jaz pa sem si pripravljaj zajutrek.

Naenkrat so se začeli zelo nagli koraki po hodniku, vrata so se odprla in Genevieve je vstopila z Robertom.

Mizar se je okrenil veselo presenečen, a se je takoj pomiril, kakor

bi se hotel napraviti hudega. Zdelo se je, da ni mladi mož tega prav nič zapazil; vršel se mu je v naročje, z ljubeznivostjo, ki me je presenetila. Vedrega obraza je hotela Genevieve, kakor se je zdelo, govoriti in se je premagovala le s težavo.

S fronte — ki je bila: Naši vojaki v kritem strelskem jarku za časa vojskovanja proti ruskim bojnim silam.

slušal njen glas! Kdo ni omahoval v teh urah preizkušnje in se mu ni vsaj enkrat izvil iz prsi žalosten vzdih?

Ako pa je »krepost le beseda«, kaj je potem v življenju še trdnega in resnega? Ne, nočem verovati na nečimrnost dobrega! Ne nudi vedno onega veselja, ki

buril. Neprestano govori o isti stvari in pomnožuje svojo bol. Izpopolnil je zaupna poročila napram meni s tem, da mi je pripovedoval o trgovini s pohištvo, ki jo je menil prevzeti in voditi s sinovo pomočjo. Sedanji posestnik je obogatel pri njej: po tridesetletnem delovanju se je

bi se hotel napraviti hudega. Zdelo se je, da ni mladi mož tega prav nič zapazil; vršel se mu je v naročje, z ljubeznivostjo, ki me je presenetila. Vedrega obraza je hotela Genevieve, kakor se je zdelo, govoriti in se je premagovala le s težavo.

Odzdravil sem Robertu, ki me je pozdravil z neprisiljeno dostojnostjo.

»Včeraj sem te pričakoval,« je rekel Michel Aroust nekam suho.

»Oprosti, oče,« mu je odvrnil mladi rokodelc; »imel sem opravke v St. Germain. Šele zelo pozno sem se vrnil in mož me je zadrževal.

Mizar je pogledal postrani svojega sina in zopet prijel za kladivo.

»Prav!« je godrnjal; »kadar smo pri drugih, moramo delati po njih volji; a marsikdo reže rajši slab kruh z lastnim nožem, kot pa jerebice pri tuji mizi.«

»In jaz sem že med tistimi, ljubi oče,« je pristavil Robert; »pa, kakor pravi pregovor, »kdor hoče jesti stročje, ga mora izluščiti.« Moral sem najprej delati v veliki delavnici . . .

»Radi tvojege načrta za stopnice,« ga je prekinil Michel zbadljivo.

»Reči moraš sedaj, ljubi oče: Načrt gospoda Raymonda,« mu je odvrnil Robert smehljaje.

»Kako vendar?«

»Ker sem njemu prodal iznajdbo.«

Mizar, ki je ostružil desko, se je naglo okrenil.

»Prodal!« je vzkliknil in zablisnilo mu je oko.

»Ker nisem bil dovolj bogat, da bi ga podaril.«

Michel je zagnal desko in orodje proč.

»Še tega je manjkalo!« je nadaljeval jezno, »njegova bistra glava mu rodi misel, ki bi ga utegnila napraviti še slavnega, in on jo proda grabežu, da se bo s tem ponašal.«

»No, dobro! Kaj pa naj bi bilo slabega pri tem?« je vprašala Genevieve.

»Kaj naj bi bilo slabega?« je vzkliknil mizar razljučen. »Ti tega ne razumeš, ti si ženska; toda on, on ve čisto dobro, da sposoben rokodelc ravno tako ne odstopi za denar svoje iznajdbe, kakor vojak ne svojih redov. To je ravnotako njegova slava; zato jo mora ohraniti, da si pridobi čast! Ah! Grom in strela! Ako bi jaz kaj iznašel, bi preje prodal svoje oko, kakor pa zabarantal iznajdbo! Vidiš, iznajdba je za rokodelca, kakršni smo mi, kakor otrok; neguje jo, vzgaja in pošlje v svet; le brezsrčni ljudje jo lahko napravijo.«

Robert je lahko zardel.

»Mislil boš drugače, ljubi oče,« je rekel, »ko boš izvedel, zakaj sem prodal svoj načrt.«

»Da, in zahvalil ga boš,« je pristavila Genevieve, ki ni mogla več dalje molčati.

»Nikdar,« je odvrnil Michel.

»Pač, pač!« je zaklicala ona, »prodal ga je radi naju!«

Z začudenim izrazom je pogledal mizar ženo in sina. Sedaj je bilo treba vse pojasniti.

Ta je pripovedoval, kako da se je pogajal z gospodom Benoit, ki da je zahteval, da odstopi od svoje tvornice brezpogojno polovico petsto dolarjev v gotovini. Nadejaje se, da jih dobi, je vstopil pri podjetniku v Versaille; tu je preizkušal svojo iznajdbo in dobil zanjo kupca. S pomočjo prejetega denarja se je bil raynkar pogodil z Benoitom in prinaša svojemu očetu ključke od nove mizarije.

Mladi rokodelc je povedal to pojasnilo tako skromno in naravno, da me je ganilo. Genevieve je jokala, Michel je pritiskal svojega sina na prsa in zdelo se je, da ga prosi v tem dolgo trajajočem objemu odpuščanja, ker ga je bil obdolžil lahkomišelnosti. —

Vse se je zdaj razjasnilo Robertu v slavo.

Oddaljenost, ki so jo stariši smatrali za malomarnost, je bila le vdanost; vdal se ni niti častihlepju, niti lakomnosti, celo plemenitejši strasti iznajdljive glave ne. Edino, kar ga je gnalo in kar je nameraval, je bilo, osrečiti Genevieve in Michela. Prišel je zanj zahvalni dan in povrnil jima je žrtve z žrtvijo!

Po veselih vzklikih in pojasnilih so me hoteli vsi trije zapustiti; toda miza

Feliks Sešek

iz Spodnjega Kašlja, padel dne 19. avgusta 1917, zadet od granate, pokopan v Mohorini v vipavski dolini. Počivaj v miru!

Ivan Košele

posestnik na Mihovici pri Št. Jerneju, padel na laškem bojišču 16. avg. 1917, pokopan na voj. pokop. v Mohorini v vip. dol. Bog s teboj!

je bila pripravljena; pogrnil sem še za tri osebe in jih pridržal pri zajutreku.

Južina se je zavlekla; jedi niso bile kdovekaj; a razkritje srca jih je napravilo slastne. Nikdar nisem bolje pojml neizrekljive vablivosti družinskega življenja. Kaj je pač človek, ki nima onega nagnjenja do domačega ognjišča, ki ga priklene kakor

velika, da smo si morali izposoditi izraze za »družino«, da si dopovemo naše razmerje do Boga. Ljudje so imenovali sami sebe sinove najvišjega očeta.

Ah! obdržati hočemo te vezi domače zaupnosti; ne razvežimo človeškega snopa, da bi izpostavili njegove klase vsem voljam slučaja in vetra; ne, marveč razširimo ta sveti zakon, prenesimo družinske navade ven in uresničimo, ako je mogoče, željo apostola poganov, ko je zaklical novim otrokom Kristusovim: »Bodite vsi skupaj, kakor bi bili eno!«

Po svetu.

Mir z Rusijo.

Z Rusijo je sklenjen mir, pa ne mir, kakršnega si želi papež in kakršnega hočejo tudi narodi. Papež je poudarjal, da se je treba za mir narodom in državam sporazumeti, da sovražniki, ki so se vsedli k pogajanju k zeleni mizi, po dogovoru ostanejo prijatelji in je mir med njimi trajno zagotovljen. Tudi ob sklepanju miru z Rusijo se je to poudarjalo, toda konec je bil mir z mečem. Ruska je popolnoma premagana. Nemčija se poveča na ruske stroške. Rusija izgubi skoro polovico svoje države in svojih narodov.

Po mirovni pogodbi z dne 3. marca izgubi Rusija dosedaj ruski državi pripadajočo Poljsko s 13 milijoni ljudi, Litvo s 5 milijoni ljudi, Kursko s približno 1 milijonom, Ukrajino s 35 milijoni, Finsko z nad 3 milijoni, Estonsko s 1/2 milijonom, Livonijo s 1 1/2 milijonom, okraje Ardahan,

× **General pl. Kusmanek**, znan iz bojev za Przemysl, je prišel po padcu trdnjave v rusko ujetništvo in se te dni povrnil na Dunaj.

korenine v zemljo in mu da možnost, vsrkati vse življenjske moči. Kje naj bi se naučil človek brez družine ljubezni, družabnosti, vdanosti? Ali nas ne uči ona, družba v malem, živeti v veliki družbi? Da, svetost domačega življenja je tako

Kars in Batum s 1/2 milijona prebivalcev. Skupno izgubi Rusija 1,346.700 kvadratnih kilometrov zemlje in okoli 60 milijonov ljudi. Tako še ni bila Rusija nikoli ponižana, odkar živi, v zgodovini. Največ te nesreče je Rusija kriva sama. Car samo-

držec ni skrbel za državo, ampak sam zase, država je zaostajala v trgovskem in industrijskem oziru in ni bila kos sedanjim vojaškim nalogam. Poleg tega je značaj Rusa tak, da ne mara ubijati ljudi. Glavno pa je, ker pri odstranitvi carja niso v Rusiji našli krepke roke, ki bi bila mogla uspešno sukati državne vajeti. — Na vzhodu se nam vsaj nekaj časa ni treba bati nobenega sovražnika. Rusija bo dolgo časa potrebovala, da se zopet opomore.

Sklep miru z Romuni.

Romuni so sedaj v takih kleščah, da se ne morejo ganiti s svojo vojsko; od vseh strani so obdani s sovražniki; zato so prisiljeni sklenili mir z nami. Pogoje za mir so Romuni že sprejeli. Trdi so, a taki, kakor jih zaslužijo Romuni, ki jih je le lahkomišelnost in pohlep po tuji zemlji zapeljala v vojno. Romunija odstopi Belgarom vso Dobrudžo do Donave, torej tudi glavno romunsko trgovsko luko Konstanco, vendar se ji dovoli prosta pot v to luko za njeno trgovino. Nasproti Avstriji se meje tako uredi, da bo Avstrija imela dobre postojanke in bo varna pred vsakim napadom od strani Romunije. — Tudi so Romuni morali pristati na vse zahteve, ki so jih jim zmagovalci stavili glede gospodarskih koristi; gre za žito in petrolej, ki si ga je posebno Nemčija zagotovila zase. Dalje mora Romunija takoj razorožiti osem divizij romunske armade in potem, ko se doseže mir med Rusijo in Romunijo, tudi vse druge oddelke, kolikor jih ni potrebnih za javno varnost. Zmagovalci so si tudi zagotovili prosto pot za prehod svojih armad pri Moldaviji in Bes-

arabiji v Odeso, kjer je glavno križišče vsega trgovskega prometa ob Črnem morju.

Romuni so pri tej pogodbi odrezani od Črnega morja in bodo od sosedov popolnoma odvisni, njih lahkomišelnost in izdajstvo kraljevo nasproti prejšnjim zaveznikom je po zasluženju kruto kaznovano. — Gorje premaganim!

Preosnova avstrijske ustave.

Razmere v Avstriji so bile že pred vojno nevdržljive. Nobena vlada ni imela obstanka, državni zbor je bil vsak hip odložen ali razpuščen, ker ni bilo zanes-

General Bliss, novi načelnik ameriškega generalnega štaba — kot naslednik generala Wooda.

ljive večine, nasprotje med Avstrijo in Madjari je vedno raslo, dualizem je kazal vedno bolj usodne posledice za Avstrijo in njen obstoj v krogu velesil. Odkar divja vojska, so se te razmere še poslab-

šale. Ogrska se vojskuje proti Avstriji na gospodarskem polju in posledica tega boja je splošno pomanjkanje živil v Avstriji in ponekod strašna lakota. — Pa tudi v Avstriji sami so si narodi vedno bolj nasprotni. Čehi vztrajajo pri zahtevi za svojo samostojno državo. Poljaki so razburjeni in vidijo, da jih hoče Nemčija razdeliti in tako oslabiti, Jugoslovani, ki toliko trpimo v vojni, v kateri so si naši junaki pridobili toliko slave za svojo zvestobo, srčnost in vztrajnost, pa tudi nočejo več biti sužnji Nemcem in Madjarom. Zato so prišli na dan z majniško izjavo, v kateri zahtevajo svojo Jugoslavijo pod Habsburžani.

Vse gre in sili narazen; to je znamenje, da nikdo v državi ni zadovoljen; to je dokaz, da sedanja državna ustava ni več na svojem mestu. — Vlada pripravlja načrt za novo ustavo. Volja je dobra, toda ali so se Nemci toliko spametovali, da bi bili zmožni, Slovanom priznati kako politično svobodo. Slovenci si želimo nove ustave, ob kateri bi nam bilo mogoče kot narod neodvisno živeti in se razvijati. Toda imamo malo upanja, da pridemo do pravične ustave, ker predbro poznamo svoje krivične sosede.

Razno.

Pogumen deček.

Spomladi leta 1793. je pisal nemški vojak, ki je taboril ob reki Reni, svoji ženi na Magdeburškem in je omenil v svojem pismu, kako rad da bi že zopet enkrat krompir jedel. — Krompir ni bil namreč tiste čase še povsod razširjen.

»Krompir!« je vzdihnila žena, ko je prebrala pismo. »Kako bi ti poslala, revež moj, krompirja?«

Dvanajstletni sinček je slišal mater, toda rekel ni ničesar. Zjutraj drugega dne pa vstane zgodaj, vzame pismo in bisago, gre v klet, nabaše vanjo krompirja in hajd na pot! (Srečni ljudje, ki so imeli vsaj krompirja! Opomba stavca.)

Prišel je srečno v kraj, kjer je taborila pruska vojska, in dospel do prve straže. Tam je pokazal očetovo pismo, ki mu je služilo kot nekaka legitimacija. Vojaki so se mu smejali, ga pogostili in pustili naprej. Tako je slednjič našel polk, pri katerem je služil njegov oče, in ko je povprašal po očetu, so ga peljali k očetovemu stotniku. Temu je deček povedal, kako je ušel od doma in prehodil dolgo pot, da prinese očetu zaželjeni krompir.

Stotnik se je čudil dečkovemu pogumu. Pozval je očeta v drugo sobo in ga vprašal, kaj je pisal zadnjič svoji ženi. Vojak se je spomnil, da ji je v pismu omenil krompir.

Stotnik se je zasmejal in rekel: »Tvoja želja se je izpolnila.«

Stotnik je dovolil dečku, da ostane nekaj dni v taboru, ter dal očetu nekoliko denarja, da je lahko pogostil sinčka. Ko so minuli dovoljeni dnevi, pa je opomnil dečka, da ga pogreša mati v strahu, poslal ga je na pot in mu je dal zlat za potne troške.

Deček se je lepo zahvalil in izjavil: »Za potovanje mi ni treba cvenka; dobri ljudje so mi dajali vse potrebno, ko sem šel sèm; zlat nešem materi v spomin.«

Na povratku pa je zgrehnil mali potnik in je naletel na prve sovražne straže. Prijeli so ga in peljali pred generala Custina, ki ga je pustil strogo izpraševati. Brez strahu je povedal deček, kako je bil pri očetu v taboru in pokazal je očetovo pismo in stotnikov zlat. General je bil ginjen; podaril je pogum-

Vojnomornariška slavnost: Mornariški oddelek radiotelegrafične postaje na vseučilišču Harvard v groblji Cambridge na Angleškem.

nemu dečku dva zlata in mu dal vodnika, ki ga je peljal skozi sovražni tabor in spremil, dokler ni došel na varno.

Deček je prišel srečno domov in tako potolažil svojo že v skrbeh se topečo in žalujočo mater.

Skrivnost poročanja. Potniki, ki so preiskovali Afriko, pripovedujejo v svojih spisih, da so se večkrat čudom čudili, ko so prišli v kako naselbino in so spoznali, da so vedeli zamorci že za njihov prihod. Vedeli so natančno, da ni odšel nikdo od njihovega spremstva; domnevali so torej, da imajo zamorci

General Diaz, sedanji italijanski generalisimus (naslednik Cadorne).

nekak način, po katerem si brzojavljajo. Isti potniki omenjajo, da se vsede zvečer ali popoldne kak zamorec k svojemu bobnu in zabava sebe in druge z bobnanjem. Od daljnih in bližnjih vasi pa odgovarjajo drugi bobni. Evropejec si ni domislil, da si brzojavljajo zamorci na tak način. Na to so prišli šele naseljenci v Novi Gvineji. Med naseljenci in domačini je bilo nastalo sovraštvo. Naseljenci so bili večkrat presenečeni z napadom, zamorci so vedeli natančno, kdaj so doma in koliko jih je. Opazovaje so dognali, da je navidez tako nedolžna zabava bobnanja le skriven poziv k napadu. Z bobnanjem so se domenile vasi in rodovi daleč naokrog, kdaj bo pravi čas. Kadar je prišel v Afriko katoliški misionar ali zdravnik, da vcepi zamorcem koze, ali kaka kazenska ekspedicija, so našli navadno vasi prazne. Kdo je poročal in svaril? Nikdo drugi kakor boben, s katerim se pogovore na 30 kilometrov daleč. V vsaki vasi se vsede ali postavi več bobnar k svojemu orodju in udarja po njem. Boben je zamorcem pismo, telefon in brzojav. Od vasi do vasi poroča svojo novico in naglo gre naprej. Kot poročanje v vojni je bobnanje bolj pripravno kakor znaki na oči, ki ne nesejo vselej v tako daljo in ne morejo poročati tako natančno. Ako so brzojavne postaje prav razvrščene, gre brzojav po bobnu hitro v daljave, ki jih prepotuješ komaj v par dneh. Na boben brzojavljajo v Novi Gvineji, v Afriki, v Južni Ameriki in na otokih Južnih jezer. Po bobnu se pogovarjajo in razumejo narodi različnih jezikov. Bobni za brzojav imajo svojo posebno obliko, ki ni pri vseh narodih enaka. To so izvotljeni panji, ki so včasih po meter dolgi. Tak boben obesijo zamorci v čolnu ali med drevesa, tako, da visi prosto. Na zgornji strani imajo podolgovato zarezo, ki je narobe, ko votlijo čoln z razbeljenim železom. Na eni strani zareze pustijo bolj debelo plast lesa kakor na drugi, in tako dobe pri nabijanju različne glasove. Za nabijanje imajo z usnjem prevlečena tolkala. Boben in tolkala bivajo več ali manj okrašena z risbami, ki so vrezane v lub, ali s kipi, ki so pribiti nanje. O kakem brzojavljanju na črke seveda ni tam govora, pač ima vsaka beseda svoj poseben glas.

Recimo guverner. Vsak zamorec ve, kak glas ga imenuje. V Kamerunu ima vsak Evropejec svoj glas, ki ga pozna vsak domačin. Za tiste divje kraje je boben res jako praktičen glasovod in poročevalec. Nekateri rodovi imajo namesto bobna neko vrsto rogov, po katerih udarjajo svoja poročila. Priprosta ljudstva so imela splošno jako pripravne znake za poizvedbe in poročila. Indijanci v Severni Ameriki so spoznali hitro, če se jim bliža sovražnik ali prijatelj. Čuvaj, ki je stal na straži ali jim je jezdil nasproti, je dvignil roko in jo gibal semintja. Na ta znak je bilo treba takojšnjega odgovora, sicer je sledil znak, ki je pozval bojevnike na napad. Vsak rod je imel svoje posebno znamenje za vprašaj: »Kdo in kaj?« In Indijanec, ki je hotel po svetu, se je moral naučiti poprej znakov in šeg drugih rodov. Kadar so šli na lov, so poslali glavarja ali drugega poizvedovalca naprej. Jezdil je na grič in je od tam dajal znake s svojo odejo, kje je žival; ako je stresal odejo prav strastno,

Francoski vojskovodja general Foch

ki je prispel na laško bojišče, da izdela skupno z italijanskim generalnim štabom načrte za boje, ki bodo prihodnje dni, in pozivlja Ameriko, naj se podviza.

tedaj je zagledal sovražnika in je dajal z odejo tudi druge znake, kako naj se ravnajo. Za vojne vaje imajo ali so imeli Indijanci znake na roko, ki ne zaostajajo prav nič za povelji londonskega konstablerja.

Evropejec je pisal o tem: »Stopim na grič, da se razgledam po kraju, in zagledam

v dolini četo Indijancev. Na griču, kakih dvesto metrov od njih, je bil njih glavar na konju. Pregibaval je komaj komaj roko, mig se mi je zdel slučajen, pa videl sem, kako so se vadile vrste po glavarjevih znamenjih. Točnost in spretnost teh vaj bi bila v čast vsaki evropski vojni četi. Pozneje mi je zaupal glavar, da je dajal znake z majhnim zrcalom.«

Znaki z ognjem so služili že v pradavnih časih za vojna poročila. Mi poznamo grmade še iz dobe turških pohodov; grmad in bakel, luči in ognja pa se je posluževal gotovo že pračlovek za znake in poročila. Kadar se izgube lovci v prerijah, zakurijo, da jih izdajata

General Bodoglio, namestnik načelnika italijanskega generalnega štaba.

dim in ogenj prijateljem. Potniki, ki so bili po nesreči prišli na samotni otok, zakurijo na vidnem griču, da sveti plamen daleč po morju in naznanja ladjam, da čaka nesrečni človek rešitve. Z lučjo si dajejo ladje znake: luč v pristanu jim kaže pot. Na Westfalskem je pot, ki se imenuje »Svetla pot«, tam so dajali v vojnem času znake z baklami. Spomin na znake z baklami se vidi še tu in tam pri kresovih, Kadar gori kres, vzamejo fantje goreča polena, jih vihte nad glavami ali delajo z njimi kolobarje v zraku. Tovariši od drugega kresa jim »odgovarjajo«. Umevno je, da je šla vest, razodeta po grmadah, bliskovito hitro po deželi. Grški vojskovodja Mardonij je sporočil v enem dnevu v Suzo,

V Ploesti. — Nemški vojak ukaže, da se mu osnažijo čevlji na Romunskem.

da je prodrla grška mornarica v Peloponez. Da so Grki razumeli poročilo točno, so imeli gotovo določena znamenja za ladje in njih število. Zadnjikrat so menda naznanjali v Avstriji kresovi vojno, ko je ukazal Metternich v Pragi, da prižgo v noči od 11. na 12. avgusta 1813 od Prage do šlezjske meje, da bo vedelo ljudstvo, da je Avstrija v vojni s Francozi.

težko in sila kola lomi. Pri šivu dodaj malo blaga. Sešiješ lahko s staro nitjo, šiv zavijaj in prešij z ubodcem na križ, da ne bo tiščalo. Lahko se vsije tudi samo peta ali prsti.

Pri prav dolgih nogavicah, ki so od stopala gori še dobre, odrežeš lahko stopalo, pustiš kos golenice za stopalo in zarežeš za peto, ki jo vsiješ potem. Delo najbolj izuči,

Glina, praprotni pepel, krompirjevi olupki zadostujejo za pranje nogavic.

Zdaj šele vidi, kaj ima, kdor ima doma pletene nogavice. Lahko jih pere, para, pripleta. Pri tkanih nogavicah ni mogoče dobiti zanjke na iglo. Treba je splesti stopalo posebej in našiti ali pa oplesti rob s kačko in nabrati zanjke na iglo. Na Laškem pletejo nogavice tako, da se vzame lahko spodnji kos od pete do prstov ali čisto do konca. Dela se sešijeta. Tudi peto pletejo tako, da se izpara lahko kar cela in vplete druga. Zato vpletejo drugo nit, kadar se začne peta, in pletejo peto tako, da se konča kakor prsti, kar pa tišči rado.

Lilijno milo. Čebula vsake lilije, najsi bo povodna ali drugačna, se porabi lahko za milo. Najboljša pa je čebula bele lilije, katere cvet in listje so staroznani pomočki za ohranjanje čiste polti. Čebula se olupki in zriblje na ribežniku ali zmečka. Na sto delov čebulne maščobe pripravi 50 delov dobrega luga iz bukovega pepela, ki je že precejen. Lug primešaj počasi čebulni maščobi in mešaj najmanj 15 minut. Potem prilij raztopljeno želatino, (eno tablico na 3 žlice vode in na 100 gramov maščobe) in vlij v plitve posode. Vsled primešanja želatine postane milo bolj trdo. Kdor si lahko nabere po jezerih kakih lilijnih korenin, pride prav dober kup do dobrega mila, s katerim se opere lahko in dobro najbolj sitno blago, pa tudi obraz in roke. Želatina (ali zmrzetina) se dobi po drogerijah in boljših prodajalnah.

Nova skupina umetn. razglednic „Vojska v slikah“ je pravkar izšla.

Svoječasno prepovedane:

- Št. 90 — *Marija tolaži ranjenca* (enobarvno),
„ 91 — *Kristus tolaži ranjenca* (enobarvno),
„ 106 — *Oj ta vojaški boben* (barvotisk),
„ 107 — *Marija tolaži ranjenca* (barvotisk),
„ 108 — *Kristus tolaži ranjenca* (barvotisk),
„ 109 — *Rožmarin* (enobarvno).

Na novo so izšle:

- Št. 131 — *Skušnjavec* (barvotisk),
„ 132 — *Godec* (barvotisk),
„ 133 — *Begunci pred svetogorsko Mater božjo* (barvotisk),
„ 134 — *Svetogorsko svetišče v plamenih* (barvot.),
„ 135 — *Angel miru* (barvotisk),
„ 136 — *Vojak dopisnik* (barvotisk),
„ 137 — *Marija miru* (barvotisk).

CENE večbarvnim razglednicam so:

2000 komadov K 180.— 500 komadov K 55.—
1000 „ K 100.— 100 „ K 12.—

CENE enobarvnim razglednicam so:

2000 komadov K 130.— 500 komadov K 37.50
1000 „ K 70.— 100 „ K 8.—

Ker so pripravne tako za velikonočne praznike kakor tudi za poljubne čase in namene, jih posebno priporočamo! — Pri naročilih zadostuje, da se navede tekoča številka.

Naročila sprejema

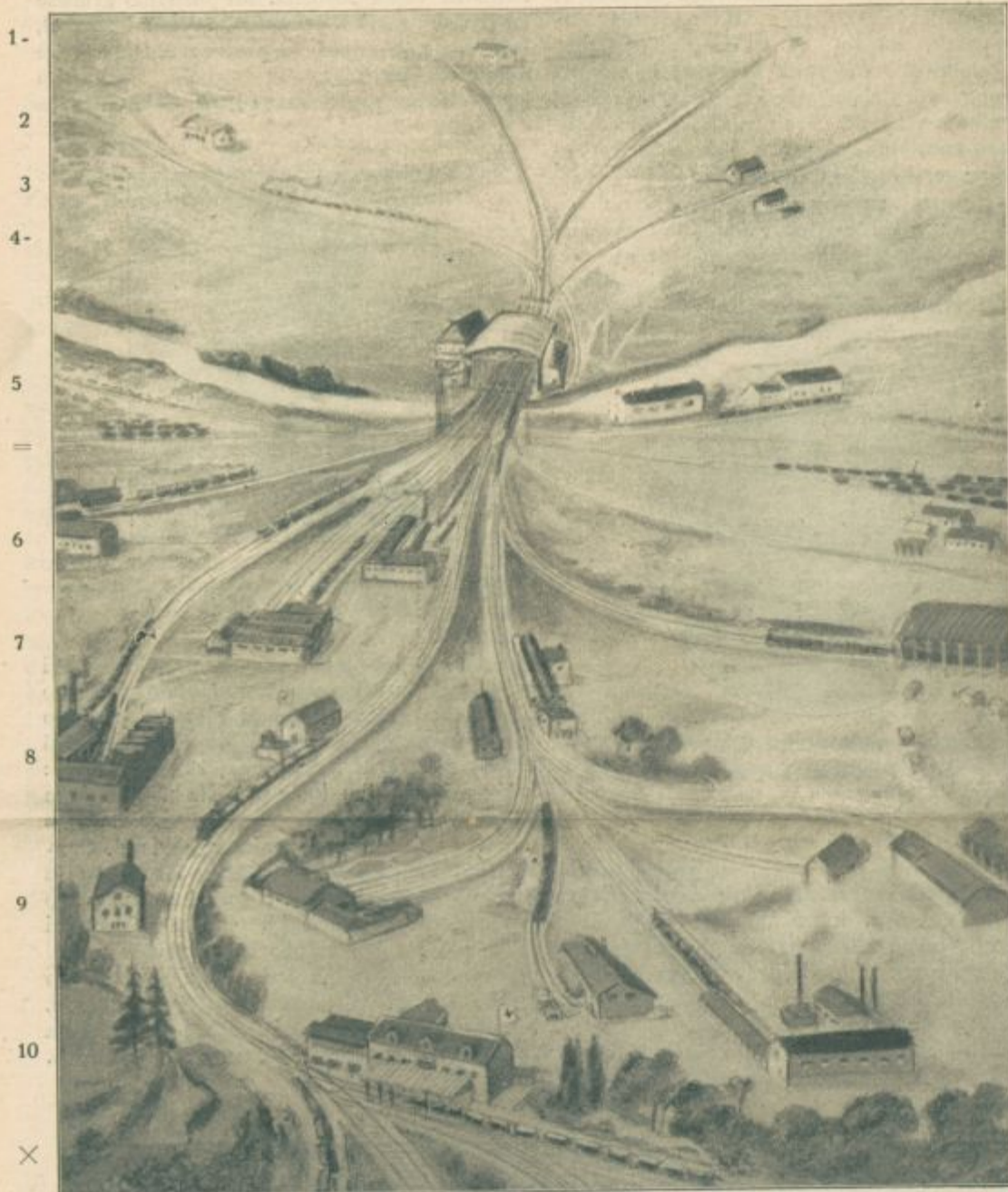
Uprava Ilustriranega Glasnika.

Framydol je sredstvo, ki pomlaja rast las tako, da rdeči, svetli in osiveli lasje ter brada dobijo trajno temno barvo. — 1 steklenica s poštno K 2.70.

Rydyol je rožna voda, ki naredi blede lica nežno rdeča. Učinkuje čudovito. — 1 steklenica s poštno K 2.45 (povzeteje 55 vin. več.)

Naroča se pri:
IVAN GROLICH, drogerija pri angelu, BRNO
št. 365, Moravsko.

Tiska in izdaja Katoliška tiskarna, Ljubljana.
Odgovorni urednik JOSIP KLOVAR.

Naloga železnice med vojno. 1 fronta, 2 vojne železnice, 3 izskladišča, 4 vojno ozemlje, 5 zbiralne postaje, = postaje za nakladanje starega in naplenjenega orožja, 6 arzenali, 7 municijska skladišča, 8 oskrbovališča, 9 staja klavne živine, 10 kolodvor za ranjence, 11 postaje provijantnih skladišč, 12 rezerva sanitetnih vlakov, 13 premikališče novih čet, 14 zbiralne postaje, 15 skladišča za vozove, 16 provijantne postaje, arzenali, skladišča sena in slame, X vlaki za v zaledje (za na dopuste in za na odmor).

Domače stvari.

GOSPODINJSTVO.

Krpanje nogavic. Ni bombaža in ni volne, kar se dobi v prodajalnah, je slabo in neizmerno drago, povrh tega je treba še potrdila potrebe. Pri komisiji za potrdila je vprašal uradnik ženo, ki je hotela kupiti par nogavic: »Nimate nobenih nogavic?« — »Pač. Pet parov z raztrganimi stopali.« — »Pa razrežite en par in zašijte druge, imeli boste štiri cele pare.« — Svēt je dober, ravnajmo se po njem! Kdor ima še kak kos dobrega stopala, ga spara lahko in zašije ali zaplete s to nitjo druge. Za krpanje je stara nit vedno dobra. Kjer ni kaj parati, kakor pri kupilnih nogavicah, je treba vrezati iz golenice stopala za druge golenice. Da ne pride šiv na podplat, moraš vrezati za stopalo tri kose. Najboljši

vzorec dobiš, če prestrižeš strgano stopalo in si narediš po tem iz papirja kraj. Saj ni težko, kako se naredi. Staro sparano volno ali bombaž namotaj v klopko, zmочи v mlačni vodi in previj mokro na trdo podolgovato lepenko. Tako bo nit gladka in čvrsta. Posebno če je bilo v vodi malo boraksa ali gume.

Presledkaste nogavice podložiš lahko s kakim tenkim blagom, pa bodo še dolgo dobre. Tudi nove nogavice trajajo dalje, če so podložene. Zanjke, ki hočejo popustiti, prešij za časa. Pazi, da nimajo otroci dolgih nohtov, ki stržejo konce nogavic. Predvsem pazi, da niso v obuči žebliji, ki delajo nogavicam veliko škode. Tudi raztrgana podlaga v obuči trže nogavice. Zato je vedno dobro, da si vdevaš v obučo papirnat podplat, ki greje tudi nogo. Mokre nogavice sezuj, izplakni in posuši. Nogavice je treba sploh večkrat oprati, pri dolgi noši jih izje pot in blato. Saj ni treba zato toliko mila, posebno pri črnih nogavicah ne.